

C. Sadleriana HEUFF. Különösen sok a Podolszky-út környékén. Sz. Szs.

C. Tauscheri KERN. Homokos füves helyeken. Szs.

Scorzonera tenuissima (BORE.) RAPCS. Sziken. Sz.

Eme növények a K. M. Tud. Egyetem növénytani intézetének herbariumában vannak nagyobbbrészt. Szives segítségükért a meghatározásban SIMONKAI prof. és LENGYEL GÉZA uraknak ez úton is a legnagyobb készséggel köszönetet mondok.

Apró közlemények. — Kleine Mitteilungen.

Scirpus setaceus L. Vasmegyében. DR. BORBÁS VINCE Vasmegye növényföldrajza és Florájának 167. lapján már emliti ezen apró sásfélét FREH Herbáriumából és termőhelyül Hámor melletti hegyi rétek vízenyős helyeit írja, de eme helyeken maga sem szedte és ott én sem találtam, mások is hiába keresték; később PIERS őrnagy úr a Gyöngyös patak medrében talált két apró példányt. — DR. SIMONKAI LAJOS tanár úr tudakozódott utóbbi időben ezen növény előfordulásáról, sőt annak felkeresésére ki is rándult Vasmegyébe, de nem akadt rája. Erre magam is utána jártam és sikerült is múlt 1905 augusztus és szeptember havában Kőszegen a Gyöngyös medrének szélén, nedves, homokos helyeken távol egymástól *Juncus bufonius* L. és *Cyperus fuscus* L. var. *virescens* HOFFM. társaságában nőtt, jól fejlődött, 4 erős példányt szedni.

Ezek szerint *Scirpus setaceus*-t megynkben honosnak vagy legalább meghonosodottnak tartom. Lehetséges ugyanis, hogy a Gyöngyöspatak medrébe árvíz hozta azt a szomszédos Alsó-Ausztriából eredő Zöbarn

Scirpus setaceus L. im Comitatus Vas. Diese kleine Binse wurde bisher meines Wissens nur selten in einzelnen kleinen Exemplaren im Flussbette des Günsbaches (Gyöngyös) gefunden. Im August und September des verflossenen Jahres habe ich am feuchten, schlammigen Rande des Flussbettes des Günsbaches an verschiedenen Stellen in Kőszeg 4 gut entwickelte, kräftige Exemplare dieser kleinen Binsen-Art gesammelt. — Möglicherweise ist diese Pflanze aus dem nahen Unter-Österreich durch den Zöbarn Bach, welcher das Hauptwasser des Günsbaches liefert herabgeschwemmt worden bei Hochwasser, hat sich aber hier vermehrt und eingebürgert.

Dr. Anton Waisbecker.

patak vizével, mely a Gyöngyös pataknak fővizét adja; de ezen esetben is, itten jól tenyészik és megsziporodott.

Polytrichum piliferum Schreb.

var. β . Hoppei (Hornsch)¹⁾ Rabh.²⁾

Épszélű leveléből kilépő hosszú, fogazott szőre hyalinus; levelei nemcsak száraz, hanem nedves állapotban is egymásra illeszkednek. 1—2 cm. magas, vastag sétáján, négyélű, felfelé álló sporogoniumot látunk, melyet a collumon alúl befed a sima, világos-agyagbarna-színű calyptra.³⁾

Gyűjtöttem a RETYEZÁT hegységben, a «Papusai tó» partjáról (cca 1800 m.) 1901. jun. 25-én.

Das gezähnte Endtrichom dieser Varietät, welches aus den ganzrandigen Blättern weit hervortritt, ist hyalin; die Blätter sind nicht nur im trockenen, sondern auch im feuchten Zustande übereinander liegend. Auf der 1—2 Cm hohen, dicken Seta sehen wir ein vierkantiges, aufrechtstehendes Sporogon, welches bis unter den Hals mit der glatten licht-lehmbräunen Calyptra³⁾ bedeckt ist.

Ich sammelte es am RETYEZÁT am Ufer des «Papusa» Sees (cca 1800 M.), den 25 Juni 1901.

Győrffy.

Catharinaea Hausknechtii (Jur. & Milde) Broth. cfrct.

Eme jellemző tulajdonságainál fogva könnyen felismerhető, moha hazánknak nemrégiben még csak alig pár helyéről volt ismeretes; újabban már meg lehetőszen felgyarapodott hazánkban való termőhelyeinek ismerete, amennyiben ismerjük a következő helyekről:

Eperjes (LIMPRICHT II. Bnd 596. old.); Déva, Nagyág, Nagy-Baár, M.-Illye (Magyar botanikai Lapok I. (1902.) évf. 54. old., A hunyadmegyei tört. és rég. társ. XIV. évk. 103. old.);

Dieses wegen seiner charakteristischen Eigenschaften leicht kenntliche Moos war bis vor kurzem aus Ungarn nur von wenigen Stellen bekannt; neuestens hat sich aber die Kenntnis seiner ungarischen Standorte so ziemlich erweitert, und zwar wurde es an folgenden Orten gesammelt:

Eperjes (LIMPRICHT II. Bnd. p. 596); Déva, Nagyág, Nagy-Baár, M.-Illye (Ungarische Botanische Blätter I. (1902.) Jahrg. p. 54); Scind-Retyezel (Ung. Botan. Blätter II. (1903.) Jahrg

¹⁾ syn. *Polytrichum Hoppei* in Hornsch. Flora 1819. P. I. p. 106.

²⁾ RABENHORST L: Deutschlands Kryptogamenflora, oder Handbuch zur Bestimmung der crypt. Gew. Deutschlands, d. Schweiz, d. Lombard. — Venet. Königr. u. Istriens II. 3. 1848. p. 238.

³⁾ Cfr. LIMPRICHT Laubmoose II. Bnd. p. 626.

Serind-Retyiczél (Magy. botan. Lapok II. (1903.) évf. 97. old.); Topánfalva (Magy. botan. Lapok II. (1903.) évf. 147. old.); Retyiczeli vizesés (Magyar botanikai Lapok (1904.) évf. 123. old.); Hargita (Magy. botan. Lapok IV. (1905.) évf. 15. old.); Kolozsvár (Magy. botan. Lapok III. (1904.) évf. 123. old.); Debreczen (Magy. botan. Lapok V. (1906.) évf. 36. old.).

Újabbi előfordulása következő:

a gyalui havasok «Hideg-Szamos völgy»-ében gyűjtöttem az Olasztelep környékén, árnyékos talajon, bikk-fa erdőben, 1902. VI/9-én.

A gyűjtött példák között több f. *simplex* PÉTERFI (in Magyar botan. Lapok I. (1902.) évf. 54. old.) van.

p. 97); Topánfalva (Ung. Botan. Blätter II. (1903.) Jahrg. p. 149); Retyiczeler Wasserfall (Ung. Botan. Blätter III. (1904.) Jahrg. pp. 130—1); Hargita (Ung. Botan. Blätter IV. (1905.) Jahrg. p. 15.); Kolozsvár Ung. Botan. Blätter III. (1904.) Jahrg. p. 130); Debreczen (Ung. Botan. Blätter V. (1906.) Jahrg. p. 36).

Ein neuerer Standort ist:

das Tal der «Hideg Szamos» in den Gyalner Gebirge, wo ich es in der Umgebung von Olasztelep, im schattigen Buchenwald, den 9/VI. 1902 gesammelt habe.

Unter den gesammelten Exemplaren befinden sich mehrere der f. *simplex* PÉTERFI (in Ung. Botan. Blätter I. (1902.) Jahrg. p. 54).

Győrffy.

Neckera Besseri (Lob.) Jur.

var. β *rotundifolia* (Hartm.) Molendo. st.

A *Neckera Besseri* (LOB.¹) JUR.²)-nek külföldön is pár helyről³), hazánkból pedig eddigelé még nem ismeretes varietása a β . *rotundifolia* (HARTM.⁴) MOLENDO.

Jellemzi síma (keresztben nem hullámos), végén lekerekített levele, melynek hegyben végződő csúcsa nincs — miként a vele legközelebbiről rokon *Neckera complanata*-nál —;

Die auch im Auslande nur von wenigen Orten³) bekannte Varietät von *Neckera Besseri* (LOB.¹) JUR.²) β . *rotundifolia* (HARTM.)⁴) MOLENDO ist aus Ungarn bisher nicht bekannt.

Charakteristisch sind ihre glatten (nicht quergewellten), am Ende abgerundeten Blätter, welche nicht in eine Spitze endigen — wie bei *Neckera complanata* —; den grössten

¹) syn. *Omalia Besseri* LOBARZEWSKI: Muscorum frondosorum species novas haliensis profert (V. HADINGER'S: Naturwissenschaftliche Abhandlungen. I. Bd. Wien 1847) pp. 48—51.

²) Zur Moosflora Oesterreichs. — Verhandl. der k. k. zool.-botan. Gesellsch. in Wien. Jahrg. 1860. X. Bd p. 368.

³) LIMPRICHT Laubmoose II. Bd p. 713.

⁴) syn. *Neckera rotundifolia* HARTMANN, C. J. Handbok i Skandinaviens Flora etc. Ed. V. 1849. p. 338.

rendkívül sok finom, fonál-szerű hajtás alkotja a gyep legnagyobb részét; a hajtásokon levő levelek hosszúkásak.

Gyűjtöttem a Gyalui havasok Hideg Szamos völgyében, sziklafalon 1902. VII/11-én.

Teil des Rasens bilden die zahlreichen feinen, fadenförmigen Triebe, deren Blätter länglich sind.

Ich sammelte sie in den Gyaluer Alpen im Tale der Hideg Szamos auf einer Felsenwand, der 11/VII. 1902.

Győrfy.

Anomodon attenuatus (Schreb.) Hübner.

forma: integer mihi. — cfrct.

A csúcsán «lanczettlichzungenförmig», ép és egyenesen szétterülő margóval ellátott levéléről, melynek esakis a hegye pár fogtól fűrészes¹⁾ — könnyen felismerhető az *Anomodon attenuatus*²⁾, mely sporogoniummal ritkán gyűjthető.³⁾

KOLOZSVÁR környékén a PLECSKA-VÖLGY-ben a «Gorbó patak» balpartján, a «Szent János kút»-hoz közel levő szakadékos helyen idős bikk-fa derekáról cfrct gyűjtött példáinak levele csúcsrésze ép fogakat nem látunk rajta = f. *integer* mihi. Egyebekben a töalakkal megegyezik.

Ugyanitt a ster. állapotban igen közönséges, de terméssel csak ritkán⁴⁾ gyűjthető: *Thuidium tamariscinum* (HEDW.)⁵⁾ Bryol. eur. ot szedtem cfrct (1901, IX/18).

Győrfy.

Das an seinen «lanczettlichzungenförmigen», ganzrandigen, nur am Ende gezähnten¹⁾ und mit einem flach ausgebreiteten Rande versehenen Blättern leicht kenntliche Moos *Anomodon attenuatus*²⁾ kommt mit Sporogon³⁾ selten vor.

Ich sammelte es cfrct. in der Umgebung von KOLOZSVÁR, im «Plecska-Tal» am Ufer des Baches «Gorbo» an einer gerölligen Stelle in der Nähe der «Sct. Johannes Quelle» auf einem alten Buchenstamm; bei diesen Exemplaren ist die Spitze der Blätter *ganzrandig*, ungezähnt: f. *integer* mihi. Im Übrigen stimmt es mit dem Typus überein.

Ebendort sammelte ich das mit Früchten nur selten⁴⁾ vorkommende *Thuidium tamariscinum*⁵⁾ cfrct. (18/IX, 1901).

Fissidens decipiens De Not.-st.

Át nem látszó, szélén megvastagodott levéllemezéről felismerhető eme moha erdélyi termőhelyeinek — a honnan

Ich bin in der Lage, die Zal der Standorte dieses durch seine undurchsichtigen, am Rande verdickten Blätter er-

¹⁾ LIMPRICHT Laubmoose II Bnd pp. 774 - 5.

²⁾ syn. *Hypnum attenuatum* SCHREB.

³⁾ LIMPRICHT l. c. II. Bnd p. 775.

⁴⁾ LIMPRICHT l. c. II. Bnd p. 830.

⁵⁾ *Hypnum tamariscinum* HEDW., *H. tamariscifolium* NECK.

nem is régóta ismerjük (Növénytani Közl. I. [1902.] évf. p. 67) — bővítésére szolgáljon a következő adat:

A Gyalui havasok «Hideg Szamos völgye» árnyékos sziklafalain gyűjtöttem 1902 VII/11-én sterilis állapotban.

Rozsnyó vidékén a «Sziliczei fensík»-on st. példákat gyűjtött 1902 VI/30-n: VARGA SÁNDOR. Győrffy.

Hylocomium splendens (Dill., Hedw.) Bryol. eur. cfret.

A st. állapotban legközségesebben elterjedt eme mohát cfret általában, így a Magas Tátrából sem sok helyről ismerjük (Chalubinski: Enumeratio p. 165).

Cfret gyűjtöttem a M. Tátra következő helyein:

Sarpanyecz (Sárberek), a Márkus-patak partján (1905 VII/10); Barlangliget felett a «Kobili Vrch» fenyves erdejében (1905 VII/14); Matlárháza felett a Kópatak partján (1905 VII/15).

Ledum palustre L.

A Magas Tátra területén, bőrnemű, behajlott szélű, fonákán az ér mentén rozsdabarna szőrrel fedett, s a többi felületén az apró mirigyszőröktől csillogó leveléről felismerhető: *Ledum palustre* L. a ritka növények közé tartozik. Kéves termőhelyét ismerjük s a közölt adatok között is több kétes van.

A Magas Tátra területéről közölték a következő helyekről:

MAUKSCH T. állítólag gyűjtötte¹⁾ a KOPPAPASS (= Sattel)-

kennbaren Mooses in Siebenbürgen — von wo wir es erst seit kurzer Zeit kennen — um einen zu vermehren:

Ich sammelte es auf schattigen Felsen im Tal der «Hideg Szamos» in den Gyaluer Alpen, den 11/VII 1902, steril.

In der Gegend von Rozsnyó (= Rosenau) [Comit. Gömör] auf der Sziliczer Hochebene sammelte es S. VARGA 39/VI 1902 in sterilen Exemplaren.

Dieses steril allgemein verbreitete Moos kennen wir cfret aus der Hohen Tátra, aber aus hier nur von wenigen Stellen (Chabinski Enumeratio p. 165).

Ich sammelte es cfret an folgenden Orten:

Sarpanyecz, am Ufer des Markseifenbades (10/VII. 1905); ober Barlangliget im Fichtenwald des Kobili Vrch (14/VII. 1905); ober Matlárháza am Ufer des Steinbaches (15. VII. 1905). Győrffy.

Im Gebiete der Hohen Tátra ist das *Ledum palustre* L. eine der seltensten Pflanzen. Wir kennen es von wenig Standorten und auch unter den mitgeteilten Daten sind mehrere zweifelhaft.

Aus der Hohen Tátra wurde es von folgenden Stellen mitgeteilt:

TH. MAUKSCH sammelte¹⁾ es angeblich beim KOPPAPASS auf der

¹⁾ G. WAHLENBERG: Flora carpatorum principalium. Göttingae, 1814. p. 114.

nál a Javorina felé eső részen; KRŽIŠCH J. Fr. szerint Rokusz (= Rox, Tátrarákos) mellett²⁾ is vegetál; HAZSLINSZKY egyik művében³⁾ azt mondja, hogy a «Szepességen kiveszett», másik műve szerint pedig «néhány bokor teng p. Javorina m. a kis kolbachi völgyben».⁴⁾ SCHERFEL A. a Nagy Tarpataki völgyben gyűjtött *Ledum*-ot, Enumerationjában fel is veszi.⁵⁾

Ez adatok közül a Koppapassnál való előfordulása, mivel az az e növény életkörülményeinek megfelelő hely nincs, — Rokusz mellett, mivel mások meg nem találták, s Javorina mellett mivel kis kolbachi völgy nincs, — ha nem is mindnyája téves, de kétes adat.

A gyűjteményekben levő. PODSPADY ÉS JAVORINA között elterülő «Do-Boru» nevű hatalmas sphagnetumból származó erősen fejlett példák ottani előfordulását bizonyítják. Győrffy.

gegen Javorina gelegenen Seite; nach KRŽIŠCH vegetirt es auch bei Rox²⁾ (= Rokusz); HAZSLINSZKY sagt in einem seiner Werke, dass es «in der Zips ausgestorben sei»,³⁾ im anderen, dass «einige Exemplare vorkommen, z. B. bei Javorina im Klein-Kolbacher Tal».⁴⁾ A. SCHERFEL sammelte es im Gross-Kohlbacher Tal, er erwähnt es auch in seiner Enumeration.⁵⁾

Von diesen ist das Vorkommen beim Koppapass, weil dort kein geeigneter Standort ist, — bei Rox, weil es hier andere nicht fanden, und bei Javorina, weil dort kein «Klein-Kolbacher Tal» ist, zweifelhaft.

Die in meiner Sammlung befindlichen, von dem zwischen JAVORINA und PODSPADY gelegenen ausgebreiteten Sphagnetum stammenden, stark entwickelten Exemplare beweisen sein dortiges Vorkommen.

Notitiae praeliminares de *Aconitis Lycoctonoideis* novis in opere quodam ulteriori amplius tractandis.

Aconitum croaticum. In fagetis regionis superioris inque alpinis catenae Velebit Croatiae meridionalis (Sveto Brdo, Badany, Crnopač leg. DEGEN) *A. Vulpariae* REICH. species vicaria, a quo floribus albescentibus statura minore, foliorum serraturis angustis, floribus fructibusque minoribus differt.

Proximum accedit *A. Phthoram* RE. Ill. tab. LVl. a quo petiolis glaberrimis, carpellis abbreviatis ovatis, stylo dimidium carpelli superante (nec dimidio brevior) floribus albidis, cassidis rostro magis evoluto, producto, deorsimque curvato, apice acutissimo, cassidis parcellissime et adpresse hirtae margine inferiore fere semicirculari nec recto, foliorum lobis profundius fissis, lamina

²⁾ SAGORSKI-SCHNEIDER: Flora der Centralkarpathen. Leipzig. 1891. II. Bnd p. 377.

³⁾ Éjszaki Magyarhon viránya. Kassa. 1864. p. 163.

⁴⁾ Magyarhon edényes növényeinek fűvészeti kézikönyve. Pest. 1872. p. 196.

⁵⁾ SCHERFEL V. AURÉL: Szepes vármegyében eddig észlelt vadon termő vagy nagyban mivelt edényes növények rendszeres jegyzéke. Felka. 1888. p. 20.

subtus etiam ad nervos glaberrima et margine tantum multo brevius ac in *A. Phthora puberula*.

Aconitum velebiticum DECEN herb. florum colore cum *A. croatico* conveniens foliorum forma ab omnibus Hungariae speciebus *Lycotonoideis* discrepat: folia enim anguste partita, laciniis lineari-lanceolatis elongatis, acutis, consistentia dura, nervis omnibus valde prominentibus.

Hoc caractere (et etiam foliorum laciniis tenuissimis!) habitum *A. neapolitani* TEN. revocat foliis pedatisectis (nec palmatisectis), inflorescentia, cassidis fructuumque forma, indumento etc. alieni, neque propius affinis.

Ab *A. croatico*, cujus sec. auctorem potius formam sistit, foliis multo profundius ac tenuius sectis, laciniis angustissimis acutissimisque, subtus ad nervos hinc-inde pilis sparsis obsitis casside angustiore apice clavata differt. Hab. inter rupes ad cacumen montis Crnopač supra Gračac Croatiae meridionalis.

A. Richteri ab *A. Vulparia* casside macrorhyncho: cassidis rostro magno porrecto altitudini cassidis parum cedente, inflorescentia simplici vel parce et breviter ramosa, pedunculis brevibus, racemo inde angusto differt. Hab. ad Magyar-Temes Hung. Orient.

A. patentipilum habitu *A. Hosteanum* SCHUR referens inflorescentia dense et patenter pilosa cassideque pilis patentibus hirsuta dignoscitur. Hab. in alpibus Hungariae Orient. alt. ca. 1600—2000 m.

Gáyer.

A Kir. Magy. Természettud. Társ. növénytani szakosztályának 1906 május hó 9-én tartott ülése.

Sitzung der botan. Section der k. ung. naturwiss. Gesellschaft am 9-ten Mai 1906.

1. Tuzson János: A «*Nymphaeák* összehasonlító anatomijáról tartott előadást.

2. Györfly István-nak: A «*Pterygoneurum cavifolium*» anatómiai szerkezeti és élettani viszonyai című dolgozatát SCHILBERSZKY KÁROLY terjesztette elő.

Annak idején mindkét előadást bővebben fogjuk ismertetni.

Végül LÓCZY LAJOS egyetemi tanár azon indítványát tárgyalák, melyet annak idején a Term. Tud. Társulat választ-

1. Joh. Tuzson spricht «Ueber die vergleichende Anatomie der *Nymphaeen*».

2. K. SCHILBERSZKY legt eine Arbeit S. Györfly's «Ueber die anatom. Structur u. biologischen Verhältnisse von «*Pterygoneurum cavifolium*» vor.

Ueber beide Vorträge wird s. Z. ausführlich berichtet werden.

Zum Schlusse wurde über einen Antrag Prof. L. Lóczy's bezüglich naturwissenschaftl. Durchforschung unseres Lan-

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1906

Band/Volume: [5](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Apró közlemények. - Kleine Mitteilungen. 227-233](#)